

Kommunene i Hedmark

	<i>Vår dato</i>	<i>Vår referanse</i>
	17.03.2015	2014/4675
<i>Saksbehandler, innvalgstelefon</i>	<i>Arkivnr.</i>	<i>Deres referanse</i>
Marit Gilleberg, 62 55 10 44	331.9	

Kommunereformen i Hedmark. Status og videre framdrift

Det vises til vårt brev datert 26.9.2014.

Alle kommuner i Hedmark har behandlet sak om kommunereformen og prosessen er samkjørt via regionrådene i Fjellregionen, Sør-Østerdal og Glåmdalen. 20 kommuner har sagt ja til å gå aktivt inn i prosessen. Hamar og Løten kommune har hatt saken til orientering. Dette betyr at kommunene i Hedmark er godt i gang.

Kommunene i Nord-Østerdal /Fjellregionen jobber med et felles faktagrunnlag for regionen og kommunene gjør en egenvurdering av situasjonen i den enkelte kommune med vekt på Ekspertutvalgets 10 kriterier. Regionrådet gjennomfører nå spørreundersøkelser i samtlige kommunestyrer; og dette arbeidet skal være avsluttet innen mai 2015.

Kommunene i Sør-Østerdalen bruker en såkalt SWOT analyse. De fire bokstavene «SWOT» betyr Strengths (styrker), Weaknesses (svakheter), Opportunities (muligheter) og Threats (trusler). SWOT-analyse er et verktøy for å identifisere områder for forbedring. De vil analysere kommunenes roller som tjenesteprodusent, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokrati med utgangspunkt i Ekspertutvalgets 10 kriterier. Flere kommuner i Nord- og Sør-Østerdal har hatt folkemøter.

Regionrådet i Glåmdalen gjorde vedtak om felles utredning 20.11.2014. Utredningen skal ta utgangspunkt i hva som gir de beste tjenestene for innbyggerne herunder hva som styrker kommunenes ulike roller, arbeidsgiverrollen inkludert. Utredningen skal på et faglig og kunnskapsbasert grunnlag kartlegge og analysere framtidige konsekvenser for innbyggerne, ansatte, næringslivet og andre interessenter med utgangspunkt i valgte nye kommunealternativer.

På Hedmarken har kommunene Hamar, Stange og Ringsaker et innbyggertall godt over minstekravet til Ekspertutvalgets kommunestørrelse. Det har vært diskusjoner med

---

<i>Postadresse:</i>	<i>Kontoradresse:</i>	<i>Telefon Statens hus:</i>	<i>Telefaks:</i>	<i>Org.nr.:</i> 974 761 645
Postboks 4034	Parkgt 36			
2306 Hamar	2317 Hamar	<i>Sentralbord:</i> 62 55 10 00	62 55 10 31	<i>Banknr.</i> 7694.05.01675

Fylkesmannen om rollen som samfunnsutvikler i regionen. Fylkesmannen har reist spørsmålet om hvordan denne regionen bør samarbeide for å utløse regionens vekstpotensiale, ikke minst i lys av de store infrastrukturinvesteringene, ny E6 og dobbeltsporet jernbane. Ordføreren i Stange har henvendt seg til sine kollegaer i nabokommunene og foreslått for dem at de i fellesskap drøfter utfordringer for kommunene i et 10 – 15 års perspektiv.

Videre framdrift for kommunereformen i Hedmark:

I 2015 vil prosessen om status og utfordringer fortsette i de ulike regionråd og kommuner. Kommunereformen blir hovedsaken på Fylkesmannens ordførermøte i mai.

Det forutsettes at alle kommuner behandler en kommunestyresak om kommunereformen innen 1.7.2016 og velger framtidig alternativ. Kommunestyresaken må inneholde minimum 2 alternativer, dagens alternativ og det mest realistiske sammenslåingsalternativ. (Se vedlegget for forslag til innhold.) Det må vurderes om valgt alternativ er i tråd med hovedmålene i kommunereformen.

Høsten 2016 skal Fylkesmannen vurdere og anbefale framtidig kommunestruktur i Hedmark. Her er det forutsatt at det skal legges vekt på helheten i regionen og fylket og de vedtak som gjort i kommunene. Departementet har i den forbindelse bedt Fylkesmannen vurdere om kommunestyrevedtakene er i tråd med hovedmålene i reformen. Fylkesmannens gjennomgang er avhengig av at det er laget et godt grunnlag gjennom arbeidet i kommunene innen 1.7. 2016.

Fylkesmannens oppgaver fram til 1.7.2016 og dialogmøter

- Bidra til et godt faktagrunnlag basert på kommunenes budsjett, KOSTRA tall og kommunebilder.
- Tildeler skjønnsmidler
- Bistand og faglig støtte til utredninger og prosessarbeid i alle kommuner
- Deltagelse i kommunestyrer, regionråd og andre møter
- Metoder for innbyggerinvolvering og eventuelle folkeavstemninger
- Dialogmøter i alle kommuner etter valget

Fylkesmannen, sammen med sin ledergruppe, ønsker å møte samtlige kommunestyrer etter konstituering høsten 2016. Tema vil da blant annet være kommunenes viktigste utfordringer, status og framdrift for valgte utredningsalternativer.

Fylkesmannen ønsker lykke til med dette viktige arbeidet, slik at vi i fellesskap ruster kommunene og Hedmark samlet for å møte framtidige utfordringer på en god måte. Vi skal både sikre og tilby våre innbyggere gode velferdstjenester i årene som kommer, samtidig som vi skal ta vare på og utløse de store mulighetene vi har i fylket.

Vennlig hilsen

Sigbjørn Johnsen
Fylkesmann

Marit Gilleberg
Seniorrådgiver

Vedlegg til brev fra Fylkesmannen datert 17.3.2015

Eksempler på innhold i lokal utredning om framtidig kommunestruktur

Med utgangspunkt i ekspertutvalgets innspill og andre viktige lokale forhold har vi noen forslag til innhold, men vi presiserer at den enkelte kommune må selv vurdere hva en vil vektlegge og om det er andre forhold som bør tas med. KMD har også laget en egen veileder for utredning og prosess som du finner her:

<http://www.regjeringen.no/nb/tema/kommuner-og-regioner/kommu...>

Fylkesmannen har informasjon om kommunereformen her:

<http://fylkesmannen.no/Hedmark/>

1. Nasjonale mål og fremdriftsplan for kommunereformen

Gode og likeverdige tjenester. Sterkere kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og mer likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabilt arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og flere og bredere tiltak, særlig i små og spesialiserte tjenester

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

Bærekraftige og økonomisk sterkere kommuner. Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk sterkere kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

Ekspertutvalgets 10 kriterier: Effektiv tjenesteproduksjon, funksjonelle samfunnsutviklingsområder, kompetanse, kapasitet, tilstrekkelig distanse, økonomisk soliditet, lokal politisk styring, valgfrihet, høy politisk deltagelse og lokal identitet.

2. Status for kommunen i dag:

Karakteristiske trekk ved kommunen (f.eks. demografi, næring, pendling, økonomi, levekår og folkehelse, skoleresultater).

3. Kommunenes roller:

Kommunen som tjenesteyter:

-Utfordringer knyttet til demografi, kompetanse, rekruttering, økonomi i dag og i framtiden.

Kommunen som myndighetsutøver:

-Utfordringer mht. kapasitet og kompetanse, juridisk kompetanse. -Saksbehandlingstid, omfang på klager, habilitetsutfordringer. -Framtidige utfordringer innen dette temaet.

Kommunen som samfunnsutvikler:

-Situasjonen mht. befolkningsutvikling, næringsutvikling.
-Utfordringer mht. å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling og arealbruk for kommunen og regionen som helhet.
-Hvilke utfordringer krever felles løsninger på tvers av eksisterende kommunegrenser.
-Kompetanse innen planlegging, miljø, klima og andre områder
-Framtidige utfordringer innen temaet.

Kommunen som demokratisk arena:

-Rekruttering og engasjement i det lokale politiske arbeidet.
-Valgdeltakelse.
-Lokal politisk styring; overordnet styring eller detaljstyring?
-Forholdet saksmengde vs. tid til politisk arbeid.
-Framtidige utfordringer innen temaet.

4. Interkommunalt samarbeid

Beskrivelse av eksisterende interkommunale samarbeid:

-Omfang av samarbeid.
-Sterke og svake sider ved samarbeid
-Har kommunen god nok styringsinformasjon om innhold, økonomi og kvalitet i tjenestene?

5. Avstander

Avstandsmessige forhold:

-Hva er avstandene og reisetidene til eget kommunesenter og kommunesentrene i nabokommuner med dagens transportinfrastruktur.
-Vurderes disse avstandene/reisetidene å innebære så store ulemper for så store deler av kommunens innbyggere at de vanskeliggjør en kommunesammenslåing i dagen situasjon?
-Fysiske avstander veid opp mot bruk av nett-tjenester, digital saksbehandling og ny teknologi i kommunene.

6. Kommunen i et 20 – 30 års perspektiv

Eksempel på andre overordnede spørsmål til vurdering og evt. diskusjon

- Hvor godt tror vi at kommunen klarer å stå alene i et 20-30 års perspektiv?
- Er kommunen avhengig av nabokommuner for å levere lovpålagte oppgaver?
- VABO-utvalget mener at et tett integrert arbeidsmarked bør utgjøre en kommune, er pendlingen fra kommunen til regionens senterkommune(r) så stor at dette kan tale for sammenslåing?
- Hvor omfattende kan interkommunale samarbeid være før samarbeids-ulempene blir større enn samarbeidsfordelene?
- Hvilken gjennomføringsevne har kommunen, greier en å nå målene en setter seg i kommuneplanen og annet planverk?
- Hva kreves for å nå målene, og hvilke effekter kan en i så fall oppnå gjennom å bli en del av en større kommune?
- Vurderes kommunens innbyggere til å være identitetsmessig modne til å slås sammen med en eller flere andre kommuner (føler innbyggerne på tvers av kommunegrenser at de hører sammen, er «i samme båt»)?

7. Hva er målene for en ny kommune? Fordeler og ulemper

Hva er det en ønsker å oppnå med en evt. kommunesammenslåing:

- Er det for å få et bedret tjenestetilbud?
- Er det for å få sterkere fagmiljø?
- Er det for å bli en mer attraktiv kommune som kan tiltrekke seg innbyggere og arbeidsplasser?
- Er det for å få bedret infrastruktur?
- Er det for å bli mer slagkraftig regionalt og nasjonalt?
- Er det for å bli mindre sårbar?

Tilhørighet

- Hvor har innbyggerne sin kulturelle og sosiale tilhørighet?
- Hvor har de sitt kulturtilbud?
- Hvordan er innbyggernes serviceadferd- hvor handler de?
- Hvordan er pendlingsmønsteret?

Ulemper ved en sammenslåing:

- Hvilke ulemper ser en ved en sammenslåing og er det noen aktuelle virkemiddel for å redusere disse ulempene?

8. Behov for grensejusteringer?

Er det aktuelt med grensejusteringer eller oppdeling av kommunen?:

- I tillegg til sammenslåing av eksisterende kommuner, kan grensejusteringer og oppdeling av kommuner bli aktuelt. Lokale spørsmål om dette **skal** tas opp i reformprosessen og ikke som egne prosessløp.

9. Ulike alternativer.

Alternativer for egen kommune i framtida og konsekvenser ved disse:

-O-alternativ, dvs. å fortsette som dagens kommune, evt. med grensejusteringer, og hvilke konsekvenser på sikt tror en slik løsning har?

-Aktuelle partnere for sammenslåing, dvs. hvilke alternativer ser en for seg og konsekvenser ved disse. I denne sammenhengen må kommunene være nøktern med tanke på hvor mange alternativer en vil vurdere, dette basert på hvilke alternativ som vurderes til å være realistiske.

10. Andre områder som innbyggerne er opptatt av

-Jakt og fiskerettigheter, fjellstyrer, kraftinntekter, kommuneskog. (Nevnt i prosjektplanen til Fjellregionen) Hvilke konsekvenser får dette i en ny kommune?

11. Innbyggerinvolvering

- Et godt og balansert informasjonsopplegg.

Kommunen bør utarbeide et informasjonsopplegg for involvering av alle grupper av innbyggere, næringsliv og kommunalt ansatte, få fram alle spørsmål og argumenter, både for- og motargumenter.

12. Kommunestyrebehandling innen 1.7.2016

- Dagens kommune og sammenslåing

-Den lokale utredningen skal munne ut i en kommunestyrebehandling hvor det fattes vedtak om valg av alternativ (0-alternativet eller ett eller flere sammenslåingsalternativ) Det anbefales at kommunestyret jevnlig informeres om arbeidet, f.eks. ved temamøter om kommunereform eller med fast informasjon i kommunestyremøtene om framdrift og aktuelle problemstillinger.

Det er viktig at kommunene koordinerer sine prosesser i regionrådene, og slik prosessen har startet i Hedmark.